

Тўғри Йўл – Сиротул Мусатаким узра бардавом бўлмок!

Бисмиллахир рохманир рохим

Аллох таолога беҳад ҳамду санолар бўлсин! Унинг кўрсатиб берган Сиротул Мустаким – Тўғри Йўлида бардавом бўлиб, умматларини ҳам истикомат билан ҳаёт кечиришга даъват этган пайгамбаримиз Мухаммад Мустафога, аҳли байтлари ва саҳобалари ҳамда уларга истикомат билан пайравлик қилган барча мўмину мусулмонларга Аллох таолонинг бекиёс дурудунинг салавати бўлсин!

Аллох таоло "Худ сураси"нинг бир юз ўн иккинчи оятида мана бундай марҳамат қилади: **«Бас, (эй Мухаммад соллаллоху алайхи ва саллам), Сиз ва Сиз билан бирга тавба қилган зотлар ўзингизга буюрилган янглиг Тўғри Йўлда бўлинглар! Тугёнга тушмангиз! Албатта У Зот қилаётган амалларингизни Кўриб тургувчидир».**

Суфён ибн Абдуллох Сакафий айтади: «(Росулуллохга) дедим: "Эй Росулуллох, менга исломдаги бир гапни айтингки, сиздан кейин у ҳақда бирор кишидан сўрамайин". Росулуллох дедилар: "Аманту биллах" "Аллохга иймон келтирдим" дегин-да, кейин, тўғри бўл (яъни, сиротул мустакимда — истикоматда бўл)"». (Муслим ривояти)

Ушбу ҳадисга Имом ал-Мунаввий мана бундай шарҳ беради: «Яъни, Аллох таолонинг зикрини қалбингда ёдга олган, тилингда айтган холингда иймоннинг барча шаръий маъноларини ҳозирлаш билан У Зотга бўлган иймонингни янгила! Кейин, истикоматда бўл! Яъни, астойдил тоат-ибодат қилишда ва ношаръий амаллардан ўзингни тўхтатишда бардавом бўлгин! Ушбу икки маъно Аллох таолонинг мана бу сўзида ўз ифодасини топган: **«Албатта: "Парвардигоримиз Аллохдир", деб, сўнгра (Ёлғиз Аллохга тоат-ибодат қилишда) тўғри – устивор бўлган зотларнинг...»** (Фуссулат: 30)

Имом ал-Мунаввий сўзини давом этказиб айтади: Ушбу ҳадис Аллох таоло Росулуллох соллаллоху алайхи ва салламга марҳамат қилган жавомиъулқалим (ўзи қиска маъноси кенг сўзлар)нинг энг чиройиларидан биридир. Зеро, бу икки қалима; иймон ва исломдаги барча маъноларни ўзида жамлаб олгандир. Чунки, Исломнинг асоси бўлмиш тавҳид биринчи жумла, тоат-ибодатларнинг барча турлари иккинчи жумла остига киритилгандир. Зеро, истикомат – тўғри бўлиш барча буйруқларга бўйсуниб, қайтариқларнинг ҳаммасидан сакланишдир.

Ибн Ражаб Ханбалий мазкур хадиснинг шарҳида дейдилар: "Истикомат: Сиротол Мустақимда юриш, у ўнгга ҳам чапга ҳам бурилмаган Тўғри Диндир. Бу зохиру ботин ибодатларни қилиш ва ҳамма қайтарикларни тарқ қилишни ўз ичига олади. Бас, ушбу васият диннинг барча хислатларини жамлади".

Истикоматга юқоридаги таърифдан бошқачароқ таъриф берганлар ҳам бор. Баъзи олимлар истикоматга: "Барча гўзал хулқлар билан зийнатланиб, Мухаммад соллаллоху алайҳи ва салламнинг суннатларига эргашишдир", деб, таъриф берадилар. Бошқа баъзилари эса: "Бидъатни тарқ этиб, суннатга эргашишдир", дейдилар. Истикомат – тўғри бўлиш "У нафси Куръон ва хадисларда баён қилинган гўзал хулқлар билан безантиришдир", деб, айтгувчилар ҳам бор». (Файзулкадир: 4/ 523)

• **Истикомат – тўғри бўлишга берилган энг гўзал таъриф Умар ибн ал-Хаттоб розияллоху анхунинг таърифларидир:**

«Истикомат – тўғри бўлиш тулкилар каби айёрлик қилмай, буйрук ва қайтарикларни бажаришда тўғри бўлмоғингдир». У зот розияллоху анху ушбу таърифларида, ибодатларини тулкиларга ўхшаб, айёрлик – найранг билан қиладиган қимсалар ҳақида сўз юритадилар. Ундайлар гоҳо Тўғри Йўл устида бўладилар, вақти келганда эса, Тўғри Йўлнинг икки томонидаги нотўғри йўлларга бурилиб, ҳаё пардасини йиртиб, Аллоҳ таоло харом қилган судхўрлик, зинокорлик, ароқхўрлик, зулм, гийбат, чакимчилик, риё, мутақаббирлик ва шулар каби кўпдан-кўп гуноҳ ишларни хотиржам, бепарволик билан қиладилар. Яна, баъзи бир сасабларга кўра Тўғри Йўлга ҳам кириб қоладилар. Орадан кўп ўтмай, нафслари уларга гуноҳ ишларни зийнатлаб кўрсатса, Тўғри Йўлни тарқ этиб, нафслари зийнатлаб берган йўлларга кириб ҳам кетаверадилар. Шу билан бирга улар ўзларини Тўғри Йўлда эмасликларини била туриб, одамлар олдида ўзларини "Тўғри Йўлда бардавом – чин мусулмон киши" қилиб кўрсатмоқчи бўладилар. Уларнинг бу қилиқлари эса, тулкиларнинг "найранг"идан асло фарқ қилмайди. Бундай найрангбозликдан Аллоҳ таоло Ўзи паноҳ берсин!

Юқоридаги сўзлардан хулоса чиқариб айтишимиз мумкинки: «Аллоҳ таоло Росулulloх соллаллоху алайҳи ва саллам ва у кишига эргашганлардан талаб қилинган Тўғри Йўлда бардавом бўлиш – бу "Пайгамбар Мухаммад соллаллоху алайҳи ва саллам ўз умматларига беками-кўст таълим бериб кетганлари –Ислом таълимотига оғишмай амал қилишдир"».

• **Тўғри Йўлда бардавом бўлганларга Аллоҳ таолонинг ваъдаси**

Аллох таоло Ўзининг Улуг Китобида айтади: **«Албатта: "Парвардигоримиз Аллохдир", деб, сўнгра (Ёлғиз Аллохга тоат-ибодат қилишда) тўгри – устивор бўлган зотларнинг олдиларига (ўлим пайтида) фаришталар тушиб, (дерлар): "Кўркманглар ва гамгин бўлманглар. Сизларга ваъда қилинган жаннат (хушхабари) билан шодланинглар! Бизлар хаёти дунёда ҳам, Охиратда ҳам сизларнинг дўстларингизмиз. Сизлар учун (жаннатда) кўнгилларингиз тилаган нарсаларингиз бордир ва сизлар учун у жойда истаган нарсаларингиз бордир. (Бу) Мағфиратли ва Мехрибон Зот томонидан бўлган зиёфатдир"».** (Фуссилат: 30-32)

Тўгри Йўл – Сиротул Мусатакимни танлаган, ёмонликка буюрувчи нафсларига қарши туриб, бу дунёдаги охирги соатларигача собиткадамлик билан Тўгри Йўл узра бўлган кишиларга Аллох таоло қуйидаги беш хил башоратни ваъда қилди. Улар бу башоратларни бу дунёни тарқ этиб кетаётган охирги дамларида фаришталар томонидан қабул қилиб оладир.

1 – Ўлим ва ундан кейин бўладиган нарслардан кўркмаслик. Чунки, фаришталар дунёда улар билан бўлганларидек, охиратда ҳам улар билан бирга бўладилар.

2 – Бу дунёда қолаётган оила – аёллар, фарзандлар хақида асло гамгин бўлмаслик. Чунки улар Аллох таолонинг химоясидадирлар.

3 – Жаннатдан хушхабар. Аллох таоло бу дунёда истикомат билан хаёт кечирганларга жаннатни ваъда қилди. Аллох таоло ваъдасига асло хилоф қилмагай.

4 – Тўгри Йўлда бўлганларга бу дунёда ҳам, охиратда ҳам фаришталарнинг дўст бўлмоқлари. Истикоматда хаёт кечирган шахслар бу дунёда фаришталарнинг химоясида бўладилар. Киёмат куни ҳам фаришталар улар билан бирга бўладилар.

5 – Жаннатга дохил бўлиш ўзи бир башорат бўлса, дохил бўлгандан сўнг кўнгил истаган нарсаларнинг барчаси мухайё бўлиб туриши яна бир башоратдир. У ерда жаннат ахллари нимани талаб қилсалар, ўша нарса уларнинг ҳузурларида ҳозир бўлгай.

Аллох таолонинг мана бу сўзига диққат қилайлик: **"Бас, сизлар Унинг Ўзига тўгри (тоат-ибодатда) бўлингиз ва Ундан мағфират сўрангиз"** (Фуссилат: 6) бу оят буюрилган истикоматда камчиликнинг содир бўлиши ва камчилик ўрнини коплаш учун мағфират сўраш кераклигига ишора қилмоқда. Демак, камчиликни тавба ва истикоматга қайтишни такозо қилувчи истиғфор билан коплаш зарур экан.

Азиз ўқувчи, сўзимизга хулоса ўлароқ шуни айтамыз: "Албатта истикомат – Тўгри бўлиш нафс хохламайдиган, малоллик билан

www.islamnuri.com

кабул киладиган ишдир. Лекин пайгамбаримиз Мухаммад мустафо соллаллоху алайхи ва салламга умматликни даъво килар эканмиз хар-биримиз истикомат билан хаёт кечирмокка харакат килмогимиз шарт. Нажот факат истикоматдадир. Аллох таоло барчаларимизни Ўзининг Тўгри Йўли узра бардавом бўлмокка муваффақ айласин!

Мавзу [Ислом Нури](#) веб саҳифасида нашр қилинган